

ظرفیت‌سازی برای نگهداشت، تولید و توسعه نفت در اوج تحریم

برخی با تکیه بر موضع‌گیری‌های سیاسی و غیرکارشناسی و با اشاره به تولید کنونی نفت که متأثر از شدیدترین تحریم‌ها علیه کشور است، عملکرد وزارت نفت را در ظرفیت‌سازی برای تولید نفت زیر سؤال می‌برند؛ حال آنکه نموده‌های بسیاری از تلاش برای افزایش ظرفیت تولید نفت، نگهداشت و افزایش تولید و بالا بردن ضریب بازیافت میدان‌ها می‌توان یافت که در سال‌های اخیر و در اوج تحریم‌ها، پرچم صنعت نفت را برافراشته نگاه داشته است.

افزایش چندبرابری ظرفیت تولید نفت و گاز

به گزارش مشعل نیوز؛ وزارت نفت دولت تدبیر و امید در آغازین سال فعالیت خود و با هدف اولویت‌بخشی به توسعه میدان‌های مشترک، توسعه غرب کارون و پارس جنوبی را در اولویت قرار داد و به‌طور طبیعی با در نظر گرفتن محدودیت منابع به‌منظور تحقق این برنامه، میدان‌های مستقل در درجه بعدی اولویت‌های توسعه‌ای قرار گرفتند، عملکرد توسعه‌ای نفت در پارس جنوبی و غرب کارون هم که اظهر من الشمس است. ظرفیت امروز تولید گاز در پارس جنوبی نسبت به سال ۹۲ با افزایش ۲۰۵ برابری همراه است و ظرفیت تولید نفت در میدان‌های مشترک غرب کارون هم در این مدت بیش از ۵ برابر افزایش یافته است.

فراموش نکنیم قطر کار توسعه را در پارس جنوبی زودتر از ایران آغاز کرد و ایران توانست با تمرکز بر توسعه این میدان مشترک، در تولید روزانه گاز از قطر پیشی گیرد. این را هم به یاد داشته باشیم که عراق با بهره‌مندی از توان شرکت‌های خارجی، توسعه میدان‌هایش را با شتاب دنبال می‌کند و ایران در شرایطی که زیر فشار سخت‌ترین تحریم‌ها قرار دارد، تنها با اتکا به توان داخلی در غرب کارون عملکرد قابل دفاعی به نمایش گذاشته است.

توسعه میدان‌های مشترک نفتی

اگر بخواهیم به‌طور جزئی‌تر به توسعه میدان‌های نفتی در غرب کارون بپردازیم باید گفت در این دولت، افزون بر آنکه فاز نخست طرح‌های

توسعه‌ای یادآوران و آزادگان شمالی و طرح توسعه یاران شمالی به بهره‌برداری رسیدند؛ میدان یاران جنوبی نیز به تولید رسید و روند توسعه آزادگان جنوبی که در دولت گذشته تقریباً متوقف بود، به جریان افتاد.

یاران شمالی هم که با افت تولید روبه‌رو شده بود، به واسطه نصب پمپ‌های درون‌چاهی جان دوباره‌ای گرفت؛ نخستین پمپ‌های درون‌چاهی و نخستین پمپ میله‌ای مکشی (SRP) غرب کارون در یاران شمالی با موفقیت به‌کار گرفته شد و نخستین واحد فرآورش پیش‌ساخته نفت کشور با سرمایه‌گذاری خارجی در میدان آزادگان جنوبی ساخته شد.

همه فعالیت‌های توسعه‌ای غرب کارون در شرایطی انجام شد که صیانت از محیط زیست نیز در اولویت بود و تالاب هورالعظیم که تقریباً خشک شده بود، در این دولت تا حدود ۹۰ درصد آبگیری شد.

وزارت نفت در این سال‌ها با وجود همه محدودیت‌های مالی، تنها به توسعه میدان‌های مشترک غرب کارون اکتفا نکرد و از دیگر میدان‌های مشترک نفتی هم غافل نبود. از جمله میدان مشترک آذر که از پیچیده‌ترین میدان‌های نفتی به شمار می‌رود و توسعه آن با جدیت ادامه یافت و اکنون در آستانه بهره‌برداری نهایی قرار گرفته است. تکلیف توسعه میدان‌های آبان و پایدار غرب نیز در قالب قراردادهای جدید نفتی مشخص شد و توسعه بعضی دیگر از میدان‌ها مانند دهلران، نفت‌شهر و فروزان هم در قالب طرح نگهداشت و افزایش توان تولید نفت در دستور کار قرار گرفت.

نگهداشت و افزایش تولید نفت

اتهام‌زنی‌ها به وزارت نفت به بحث توسعه میدان‌های مشترک محدود نیست و در میان همه‌ها، موضوع غفلت از نگهداشت میدان‌های نفتی هم دیده می‌شود؛ حال آنکه وزارت نفت در عین حال که توسعه میدان‌های مشترک را با اولویت دنبال کرد، طرح نگهداشت و افزایش توان تولید نفت میدان‌های مشترک و غیرمشترک را نیز با هدف پرداختن به نگهداشت میدان‌ها و حمایت حداکثری از کسب‌وکارهای فعال در صنعت نفت کشور در دستور کار قرار داد، به‌طوری که تاکنون ۳۳ قرارداد به ارزش بیش از ۲.۲ میلیارد یورو با هدف افزایش ۲۸۰ هزار بشکه‌ای ظرفیت تولید نفت امضا شده است.

امروز به واسطه امضای این قراردادها، نگهداشت و افزایش تولید نفت میدان‌های نفت‌شهر، گچساران (خامی)، بالارود، سعادت‌آباد، زیلایی،

چلینگر و گرنگان، منصوری (آسماری)، رامشیر، سیوند و اسفند، منصورآباد، مارون ۲ و ۵، مارون ۶، مارون ۳، مارون ۱ و ۴، کبود، لالی (آسماری)، فروزان، نرگسی، دانان، رامین، سیاه‌مکان، اهواز ۱ و ۴ و رسالت با همکاری ۱۹ شرکت ایرانی در حال اجرا و پیگیری است. دیگر قراردادهای مربوط به این طرح نیز به‌زودی امضا خواهند شد.

ازدیاد برداشت

وزارت نفت در بحث افزایش ضریب بازیافت نیز برنامه مدونی داشت؛ برنامه‌ای که از سال ۹۳ با همکاری ظرفیت‌های علمی و دانشگاهی کشور کلید خورد و اکنون نهال این ارتباط صنعت و دانشگاه به درخت محکمی بدل شده است.

شهریورماه امسال ۱۳ قرارداد پژوهشی در حوزه ازدیاد برداشت با هدف انجام مطالعات فناورانه ۱۱ میدان نفتی و دو میدان گازی، بین شرکت ملی نفت ایران و ۱۳ دانشگاه و مرکز تحقیقاتی کشور امضا شد. از آغاز فعالیت وزارت نفت در دولت تدبیر و امید، این چهارمین مرحله‌ای بود که قراردادهای کلان پژوهشی میان زیرمجموعه‌های وزارت نفت و دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی امضا می‌شد.

نخستین بار اواخر سال ۹۳ بود که مطالعات ازدیاد برداشت ۹ میدان نفتی در قالب ۹ قرارداد به دانشگاه‌ها واگذار شد؛ دومین مرحله به سال ۹۵ برمی‌گردد که ۱۲ قرارداد به‌منظور ایجاد انستیتوهای تحقیقاتی در پایین‌دست صنعت نفت میان سه شرکت تابع وزارت نفت (شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی پالایش و پخش فراآورده‌های نفتی ایران و شرکت ملی صنایع پتروشیمی) با دانشگاه‌ها امضا شد؛ سومین مرحله در سال ۹۶ با امضای پنج قرارداد پژوهشی در حوزه اکتشاف عملیاتی شد و شهریورماه امسال نیز ۱۳ قرارداد پژوهشی دیگر در حوزه ازدیاد برداشت نفت امضا شد.

اکنون در وزارت نفت ۳۹ قرارداد کلان پژوهشی فعال وجود دارد که با همکاری ۱۸ دانشگاه و مراکز تحقیقاتی دنبال می‌شود و بخش قابل توجه آن به بحث مطالعات ازدیاد برداشت با همکاری دانشگاه‌ها مربوط است. این همکاری‌ها در ۹ میدان نفتی که در مرحله نخست قراردادهای مطالعاتی ازدیاد برداشت کلید خورد، اکنون به نتایج قابل دفاعی رسیده و امیدها را به افزایش ضریب بازیافت در این میدان‌های افزایش داده است.

در عین حال با دستور وزیر نفت، طرح مطالعات جامع مخازن هم در

دستور کار شرکت ملی نفت ایران قرار دارد؛ طرحی که شامل بررسی‌های دقیق و تمرکز بر جزئیات مخزن مانند خواص سیال، خواص سنگ مخزن و دیگر مشخصات مخزن است تا با مطالعه جدی و اساسی برخی مخازن، مسیر دستیابی به ضریب بازیافت بیشتر در این مخازن هموار شود.

تداوم مسیر توسعه

مجموع موارد مورد اشاره به خوبی بیانگر این واقعیت است که وزارت نفت در هشت سال اخیر با وجود مشکلات و تنگناهای فراوان، از کارشکنی‌های داخلی گرفته تا تحریم‌های سختگیرانه و از کمبود منابع مالی تا رویارویی با موانع متعدد برای نقل و انتقالات مالی و...، توسعه میدان‌های نفتی به‌ویژه میدان‌های مشترک را با جدیت دنبال کرده و در این مسیر به فعالیتهای مطالعاتی، همکاری با دانشگاه‌ها، افزایش بهره‌مندی از توان بخش خصوصی و تقویت اتکا به توان داخل توجه زیادی داشته است.

فراموش نکنیم میدان‌های نفتی ایران اغلب در نیمه دوم عمر خود قرار دارند بنابراین برای توسعه و بهره‌مندی از ظرفیتهای این میدان‌ها، دسترسی به سرمایه کافی و فناوری‌های روزآمد اجتناب‌ناپذیر است؛ پیش‌نیازهایی که دستیابی به آنها به‌واسطه تحریم‌ها به آسانی مقدور نبوده و حتی با فرض توسعه و تولید روزافزون هم، تحریم بازارهای صادراتی کشور را نشانه رفته و فرصت‌های بسیاری را از صنعت نفت ایران سلب کرده است. نفت در چنین شرایطی زنده است و مسیر توسعه را ادامه می‌دهد.